

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه پیام نور

دانشگاه پیام نور تهران

گروه حقوق

پایان نامه جهت اخذ درجه ی کارشناسی ارشد حقوق بین الملل

عنوان:

پاکسازی قومی با تأکید بر پاکسازی قومی کردها در کرکوک عراق

نگارش: رسول اسلام پناه

استاد راهنما: دکتر ستار عزیزی

استاد مشاور: دکتر حسن سواری

زمستان ۱۳۹۱

تقدیم به

روح پدر و مادرم

و

سرزمینم

سپاس و ستایش از خالق هستی که هر چه دارم از لطف بی پایان اوست

از تمام کسانی که به نحوی در به ثمر رسیدن این پایان نامه با اینجانب همکاری کردند تشکر می کنم و شایسته است از بعضی عزیزان قدردانی ویژه ای داشته باشم:

از جناب آقای دکتر ستار عزیزی که راهنماییش چراغ راه و نظراتش موجب غنای کار بود و جناب آقای دکتر حسن سواری که تقبل همکاری و مشاوره کردند.

از دکتر محمد احسان، وزیر مناطق مورد مناقشه حکومت محلی کردستان عراق که قسمتی از منابع مورد نیاز پایان نامه را فراهم کردند.

از آقای عارف قربانی، رئیس موسسه فرهنگی "خه ندان" که بخش مهمی از اسناد سری و محرمانه درباره پاکستانی قومی در کرکوک را در اختیارم گذاشتند.

از آقای بوکان عبدالله که از طریق زحمات و تلاش ایشان به رأی ارزشمند دادگاه عالی جنایی عراق در قضیه پاکستانی قومی در کرکوک دسترسی پیدا کردم.

در پایان از خانواده ام که طی این مدت با تمام وجود از من حمایت کردند و به من دلگرمی دادند.

چکیده:

پاکسازی قومی به معنی تغییر ترکیب قومی یک سرزمین با توسل به قتل و عام، اخراج، جابجایی اجباری، مبادله جمعیت و ... است. این سیاست که رابطه تنگاتنگی با ناسیولیسیم قومی دارد قادر به تحمل گروه های قومی متمایز نیست و بدنبال ایجاد مناطق تصفیه شده قومی می باشد.

یکی از موارد پاکسازی قومی در جهان، پاکسازی قومی کردها در بخشهای وسیعی از کردستان عراق و بویژه در استان نفت خیز کرکوک است. اقدامات تغییر ترکیب قومی در استان کرکوک از سالهای قبل از روی کار آمدن حزب بعث آغاز شده بود اما این حزب ناسیونالیست عربی که کردستان عراق را بخشی از وطن عربی می دانست، از سال ۱۹۶۸ اقدام به اخراج، جابجایی اجباری، تخریب روستاها، مصادره اراضی، اسکان اعراب، تصحیح قومی و ... کرد و تا سال ۲۰۰۳ ترکیب قومی استان کرکوک را به طور قابل ملاحظه ای به نفع اعراب تغییر داد. اقدامات مذکور که تعریب کرکوک نامیده می شد، مستند به چند هزار نامه سری و محرمانه سران حزب بعث بوده و در دادگاه عالی جنایی عراق تحت عنوان قضیه پاکسازی قومی کردها در کرکوک بعنوان جنایت علیه بشریت شناخته شد.

کلمات کلیدی

پاکسازی قومی _ کردها _ کرکوک _ تعریب _ جنایت علیه بشریت

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱
بخش اوّل: پاکسازی قومی در حقوق بین الملل.....	۶
فصل اوّل: پیشینه، واژه شناسی، اشکال و روشهای پاکسازی قومی.....	۷
مبحث اوّل: پیشینه، واژه شناسی و تعاریف.....	۷
گفتار اوّل: پیشینه مختصری از پاکسازی قومی.....	۷
گفتار دوّم: واژه شناسی.....	۱۱
گفتار سوّم: تعاریف.....	۱۲
مبحث دوّم: مهمترین اشکال پاکسازی قومی.....	۱۴
گفتار اوّل: اخراج.....	۱۴
گفتار دوّم: جابجایی اجباری.....	۱۸
گفتار سوّم: ژنوسید فرهنگی.....	۲۱
گفتار چهارم: مبادله جمعیت.....	۲۲
بند ۱: تخلیه جمعیت در زمان صلح.....	۲۳
بند ۲: تخلیه جمعیت در زمان مخاصمات مسلحانه.....	۲۳
مبحث سوّم: روشها و ابزارهای دستیابی به پاکسازی قومی.....	۲۴
گفتار اوّل: روشهای اجرای پاکسازی قومی.....	۲۴
بند ۱: اقدامات اداری و اجرایی.....	۲۴

- بند ۲: اقدامات ایجاد ترس و وحشت..... ۲۵
- بند ۳: اقدامات نظامی..... ۲۶
- گفتار دوّم: ابزارهای دستیابی به پاکسازی قومی..... ۲۶
- فصل دوّم: پاکسازی قومی در معاهدات، قطعنامه ها و رویه قضایی بین المللی..... ۲۸
- مبحث اوّل: پاکسازی قومی در معاهدات بین المللی ۲۸
- گفتار اوّل: اخراج و جابجایی اجباری در اسناد حقوق بین الملل بشردوستانه..... ۲۸
- بند ۱: اخراج و جابجایی اجباری در کنوانسیون های لاهه..... ۲۸
- بند ۲: اخراج و جابجایی اجباری در کنوانسیون های ژنو ۱۹۴۹ و پروتکل اوّل الحاقی..... ۲۹
- بند ۳: پروتکل الحاقی دوّم و جابجایی اجباری..... ۳۰
- گفتار دوّم: پاکسازی قومی در اسناد حقوق بشری..... ۳۱
- بند ۱: اسناد بین المللی..... ۳۱
- بند ۲: اسناد منطقه ای..... ۳۳
- مبحث دوّم: واکنش سازمان ملل متحد در برابر پاکسازی قومی..... ۳۴
- گفتار اوّل: قطعنامه های شورای امنیت سازمان ملل متحد ۳۴
- گفتار دوّم: قطعنامه های مجمع عمومی سازمان ملل متحد..... ۳۷
- گفتار سوّم: کمیسیون فرعی رفع تبعیض و حمایت از اقلیت ها ۳۹
- مبحث سوّم: پاکسازی قومی در رویه مراجع قضایی بین المللی..... ۴۱
- گفتار اوّل: رویه قضایی دیوان بین المللی دادگستری درباره پاکسازی قومی..... ۴۱
- بند ۱: دعوی بوسنی و هرزگوین علیه صربستان و مونته نگرو..... ۴۱

- بند ۲: دعوی گرجستان علیه فدراسیون روسیه..... ۴۴
- گفتار دوّم: رویه قضایی دادگاه های بین المللی کیفری..... ۴۶
- بند ۱: دادگاه نظامی بین المللی نورمبرگ..... ۴۶
- بند ۲: دادگاه کیفری بین المللی رواندا..... ۴۷
- بند ۳: دادگاه کیفری بین المللی یوگسلاوی سابق..... ۴۸
- گفتار سوّم: رویه کمیسیون های منطقه ای حقوق بشر ۵۳
- بند ۱: رویه کمیسیون آمریکایی حقوق..... ۵۳
- بند ۲: رویه کمیسیون اروپایی حقوق بشر..... ۵۵
- بخش دوّم: پاکسازی قومی کردها در استان کرکوک..... ۵۷
- فصل اوّل: بررسی تاریخی و موضوعی..... ۵۸
- مبحث اوّل: تاریخ، موقعیت جغرافیایی و ترکیب قومی استان کرکوک قبل از پاکسازی قومی..... ۵۸
- گفتار اوّل: مختصری از تاریخ سیاسی کردستان عراق..... ۵۹
- گفتار دوّم: موقعیت جغرافیایی استان کرکوک..... ۶۳
- گفتار سوّم: زمینه های تاریخی پاکسازی قومی کردها در استان کرکوک..... ۶۴
- بند ۱: دوره امپراتوری عثمانی..... ۶۵
- بند ۲: دوره رژیم سلطنتی عراق..... ۶۵
- گفتار چهارم: وضعیت ترکیب قومی استان کرکوک قبل از اقدامات تعریب..... ۶۸
- بند ۱: ارزیابی کمیسیون جامعه ملل ۶۹
- بند ۲: ارزیابی دول طرف اختلاف..... ۷۰

- بند ۳: سرشماریهای رسمی ۷۱
- بند ۴: نمایندگان کرکوک در مجلس نمایندگان عراق ۷۱
- گفتار پنجم: ترکیب قومی شهر کرکوک ۷۳
- مبحث دوّم: ابزارهای جدید پاکسازی قومی در استان کرکوک ۷۴
- گفتار اوّل: تغییر در مرزهای اداری ۷۴
- گفتار دوّم: مصادره گسترده اراضی کردها ۷۷
- گفتار سوّم: انتقال نامنامه (انتقال نفوس) اعراب به کرکوک ۷۸
- بند ۱: نمونه انتقال نامنامه اعراب به کرکوک ۷۹
- بند ۲: نمونه انتقال نامنامه کردهای کرکوک به استان های سلیمانیه و اربیل ۷۹
- گفتار چهارم: تصحیح قومی ۸۰
- مبحث سوّم: پاکسازی قومی کردها از شهر کرکوک ۸۲
- گفتار اوّل: افراد مشمول جابجایی ۸۳
- گفتار دوّم: جابجایی اجباری در اسناد سرّی و محرمانه رژیم بعث ۸۴
- گفتار سوّم: جابجایی کارمندان و کارکنان ادارات شهر کرکوک ۸۸
- گفتار چهارم: اخراج و جابجایی اجباری کارکنان و کارگران شرکت نفت شمال-کرکوک ۹۰
- گفتار پنجم: اسکان اعراب در شهر کرکوک ۹۲
- بند ۱: امتیازات جذب اعراب برای اسکان در کرکوک ۹۲
- بند ۲: تعداد اعراب اسکان داده شده ۹۲
- گفتار ششم: ساخت محله های عرب نشین ۹۴

- گفتار هفتم: تقسیم اراضی مسکونی بین اعراب..... ۹۵
- گفتار هشتم: عربسازی نهادهای غیردولتی و بخش تجاری..... ۹۷
- بند ۱: عربسازی اتاق بازرگانی کرکوک..... ۹۷
- بند ۲: اجاره ۲۵ درصد از مکان های تجاری ادارات شهر کرکوک به اعراب..... ۹۷
- بند ۳: تجارت نفت با مناطق آزادشده کردستان عراق..... ۹۸
- گفتار نهم: عربی سازی اسامی کردی در شهر کرکوک..... ۹۸
- بند ۱: تغییر نام استان کرکوک..... ۹۸
- بند ۲: عربی سازی نام محله های کرکوک..... ۹۹
- بند ۳: تغییر نام اماکن تجاری..... ۱۰۰
- بند ۴: تغییر نام مساجد..... ۱۰۰
- گفتار دهم: تخریب قلعه باستانی کرکوک..... ۱۰۰
- گفتار یازدهم: ایجاد کمربند امنیتی به اطراف شهر کرکوک..... ۱۰۱
- مبحث چهارم: بخشهای تابعه شهرستان کرکوک و دیگر شهرستانها..... ۱۰۳
- گفتار اول: بخش شوان..... ۱۰۳
- گفتار دوّم: بخش لیلان (قره حسن)..... ۱۰۵
- گفتار سوّم: بخش قره هنجیر..... ۱۰۸
- گفتار چهارم: بخش یایچی..... ۱۱۰
- گفتار پنجم: بخش تازه خورماتو..... ۱۱۲
- گفتار ششم: شهرستان داقوق..... ۱۱۴

- بند ۱: تصرف اراضی کشاورزی کردها بموجب نامهٔ جمهوری شماره ۸۲۴ ۱۱۵
- بند ۲: ساخت روستاهای عرب نشین..... ۱۱۵
- بند ۳: تخریب روستاهای کردنشین و کوچ اجبای ساکنان آن..... ۱۱۶
- بند ۴: تقسیم اراضی کشاورزی و مسکونی بین عشایر عرب..... ۱۱۷
- بند ۵: جابجایی اجباری کردها و انتقال نفوس آنها به استانهای اربیل و سلیمانیه..... ۱۱۸
- گفتار هفتم: شهرستان دوز..... ۱۱۹
- بند ۱: بخش دوز..... ۱۱۹
- بند ۲: بخش سرگران..... ۱۲۲
- بند ۳: بخش التون کوپری (پردی)..... ۱۲۵
- فصل دوّم: رویهٔ قضایی دادگاه عالی جنایی عراق..... ۱۳۰**
- مبحث اوّل: قضیهٔ انفال..... ۱۳۰
- گفتار اوّل: عملیات های انفال..... ۱۳۰
- گفتار دوّم: جابجایی اجباری غیرنظامیان در قضیهٔ انفال..... ۱۳۴
- بند ۱: جنایت علیه بشریت جابجایی اجباری..... ۱۳۵
- بند ۲: جنایت جنگی صدور دستور جابجایی ساکنان..... ۱۳۷
- مبحث دوّم: قضیهٔ پاکسازی قومی کردها در استان های کرکوک، دیاله و نینوی..... ۱۴۰
- گفتار اوّل: محکومیت مزبان خضر هادی به جهت ارتکاب جنایت علیه بشریت (جابجایی اجباری)..... ۱۴۴
- گفتار دوّم: محکومیت محمد زمام به جهت ارتکاب جنایت علیه بشریت (جابجایی اجباری)..... ۱۴۹
- گفتار سوّم: محکومیت آیاد فتیح خلیفه به جهت ارتکاب جنایت علیه بشریت (جابجایی اجباری)..... ۱۵۲

گفتار چهارم: جنایت علیه بشریت اذیت و آزار..... ۱۵۴

نتیجه گیری..... ۱۵۹

منابع و مآخذ..... ۱۶۳

پیوست ها..... ۱۷۴

فهرست پیکرها (جدول و شکل)

فهرست جدول ها

شماره جدول	عنوان	صفحه
۱	ابزارهای دستیابی به پاکسازی قومی	۲۷
۲	ترکیب قومی استان کرکوک در ارزیابی بریتانیا، ترکیه و عراق در قضیه ولایت موصل	۷۰
۳	جمعیت اقوام استان کرکوک در سرشماری سال ۱۹۵۷	۷۱
۴	جمعیت استان کرکوک از سال ۱۹۵۷ تا ۱۹۹۷ بر حسب نژاد	۷۲
۵	میزان درصدی اقوام استان کرکوک از سال ۱۹۳۰ تا ۱۹۹۷	۷۲
۶	جمعیت اقوام شهر کرکوک در سرشماری سال ۱۹۵۷	۷۳
۷	خانواده های جابجا شده در نامه شماره ۳۰۱۴۳۳ مورخ ۱/۲۱ / ۱۹۹۸	۸۶
۸	تعداد کارگران شرکت نفت کرکوک از ۱۹۵۸-۲۰۰۶	۹۰
۹	میزان درصدی کارگران نفت کرکوک ۱۹۵۸ - ۲۰۰۶	۹۱
۱۰	شمار اعراب اسکان داده شده در شهر کرکوک از سال ۱۹۸۱-۲۰۰۲	۹۳
۱۱	محلله های ساخته شده برای اعراب تا سال ۱۹۸۷	۹۴
۱۲	عشایر کمر بند امنیتی شهر کرکوک	۱۰۲
۱۳	تصرف اراضی کشاورزی کردها بموجب نامه جمهوری شماره ۸۲۴	۱۱۵
۱۴	تقسیم اراضی کشاورزی و مسکونی بین عشایر عرب در داقوق	۱۱۷
۱۵	اردوگاه های ساخته شده در بخش سرگران در سال ۱۹۹۵	۱۲۴

فهرست شکل ها

صفحه	عنوان شکل	شماره شکل
۵۹	کردستان عراق	۱
۶۴	موقعیت استان کرکوک در کشور عراق	۲
۶۴	موقعیت استان کرکوک در کردستان عراق	۳
۷۴	استان کرکوک قبل از تغییر مرزهای اداری	۴
۷۶	استان کرکوک بعد از تغییر مرزهای اداری	۵

مقدمه:

احساسات ملی در بیشتر پهنه تاریخ وجود داشته است اما پس از جنگ های ناپلئون در اوایل سده نوزدهم قدرت بیشتری یافت. با فتح بخش عمده ای از اروپا به دست نیروهای فرانسوی خشم و گاه رشک در میان مردمان شکست خورده برانگیخته می شد. این امر سبب وحدت آلمان و ایتالیا و گسترش ناسیونالیسم در اروپا شد.^۱

جوهره ایدئولوژی ناسیونالیسم این است که جهان اختلاطی از نژادها و ترکیبی از ملت ها، اقوام، تبارها و تیره هاست. هر یک از این ملت ها به شیوه ای طبیعی در منطقه خاصی از جهان دارای سرزمین خود بوده و بایستی در این سرزمین دولت ملی خود را پایه گذاری کند. رشد این ایدئولوژی سبب پیدایش اختلافات و رقابت های نژادی و قومی بویژه در اروپا شد و در نتیجه آتش دو جنگ جهانی برافروخته شد.

پیامد جنگ های جهانی اول و دوم علاوه بر کشتارها و ویرانی های گسترده، پدید آمدن دولتهای نوظهوری بود که هیچ یک از آنها از نظر نژادی خالص نبودند. بیشتر این دولتها یا بخش هایی از گروه های ملی دول همسایه را در خود جا داده بود یا اینکه یک گروه قومی را به طور کامل تحت استیلای خود قرار داده بود. در این وضعیت که هنوز حقوق بین الملل به آن مرحله از تکامل نرسیده بود و فاقد

^۱ - ترنس بال - ریچارد دگر، ایدئولوژیهای سیاسی و آرمان دموکراتیک، ترجمه احمد صبوری، مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، چاپ دوم، تهران، ۱۳۸۶، ص ۲۱

قوانین مربوط به حمایت از اقلیت ها بود، دول ملّی برای حل مسئله گروه های متمایز به کشتارهای جمعی، ژنوسید، اخراج، معاوضه جمعیت و ... روی آوردند. نمونه روشن این دولتها، ترکیه است که علاوه بر ترک ها، شامل بخش بزرگی از کردها، ارمنی ها و یونانی ها بود و از همان آغاز گروه های مذکور هدف ژنوسید، اخراج، جابجایی های گسترده و مبادله جمعیت قرار گرفتند.

پس از جنگ دوّم جهانی و تأسیس سازمان ملل متحد، اجماعی جهانی برای حمایت از اقلیت های درون مرزهای ملی بوجود آمد و در یکی از تلاشها، جامعه بین المللی کنوانسیون منع و مجازات جنایت ژنوسید را که جوهره آن حمایت از اقلیت ها و ملل بی دولت بود تصویب کرد.

در دهه های شصت و نود میلادی خواست های ملی شماری دیگر از ملل زیر سلطه جهان منجر به پدید آمدن دولت ملّی برای آنها شد و چندین دولت ملّی دیگر در آفریقا و بویژه در شوروی و یوگسلاوی بوجود آمد و بار دیگر بخشی یا تمام سرزمین گروههای ملّی یا قومی در داخل دولت ملّی دیگر قرار گرفت و منجر به نزاع ها و تنش های دامنه دار قومی شد.

در میان درگیری های قومی دهه نود، جنگ بوسنی و هرزگوین تلاشی آشکار برای تعیین مرزهای قومی با استفاده از پاکسازی قومی بود. صرب ها و کروات ها تلاش کردند حداکثر قلمرو مورد ادعای خود را با استفاده از زور بدست آورند و در این راستا مرتکب ژنوسید، جنایت علیه بشریت و جنایات جنگی علیه یکدیگر و در سطح گسترده تری علیه مسلمانان شدند. هدف جنگ بوسنی در اساس پاکسازی قومی بود و به همین جهت انعکاس وسیعی در افکار عمومی جهان داشت و از آن زمان واژه پاکسازی قومی وارد واژگان علوم سیاسی شد و امروزه تا حد زیادی با جنگ بوسنی شناخته شده است.

تازه ترین مورد پاکسازی قومی، پاکسازی قومی مسلمانان روهینگیا از منطقه آراکان در کشور برمه در تابستان امسال بود. رئیس جمهور برمه صریحاً اعلام کرد که مسلمانان بایستی از این کشور بیرون رانده شوند و در اردوگاه های مرزی بنگلادش اسکان داده شوند. بودایی های افراطی با حمایت دولت دست به اقداماتی مانند قتل، غارت، به آتش کشیدن منازل، تخریب روستاها و اخراج هزاران نفر از مناطق خود زدند. این اقدامات سبب پدید آمدن موج عظیمی از آوارگان مسلمان در مرزهای بنگلادش شد و جامعه بین المللی در سطح گسترده ای این اعمال را محکوم کرد.

متأسفانه تفاوت های قومی، نژادی و مذهبی به جای اینکه فرصتی برای بزرگداشت گوناگونی و تنوع و ترویج احترام متقابل باشد اغلب ابزاری برای برانگیختن نفرت قومی و نژادی بوده و از سوی احزاب و گروه های قومی تندرو مورد سوء استفاده واقع شده است. سیاست پاکسازی قومی همگنی را بر ناهمگنی و شباهت را بر تفاوت ترجیح می دهد و بجای اینکه گروه های قومی متمایز را همچون بخشی از انسانیت به حساب آورد و با آنها تعاملی انسانی داشته باشد همواره در پی مطیع کردن و از بین بردن آنها بوده است.

ناسیونالیسم ملی یا قومی، عدم مدیریت صحیح مسئله قومیت ها و روابط قومی، عمده ترین علل پاکسازی های قومی تا به امروز بوده است و در عصر کنونی نیز می تواند به جنگ و نزاع های قومی و در نتیجه جنگ های پاکسازی قومی منجر شود.

علت انتخاب موضوع:

انتخاب این موضوع علل مختلفی دارد که اصلی ترین آن علاقه نگارنده به موضوعات حقوق کیفری بین المللی و حقوق اقلیت هاست. در این راستا موضوع پاکسازی قومی کردها در کرکوک که در دادگاه عالی جنایی عراق نیز مورد رسیدگی قرار گرفت انتخاب شد. از جمله علل دیگر انتخاب موضوع می توان به نو بودن، نبود منابع فارسی در این زمینه و اهمیت مناقشه کرکوک اشاره کرد.

سؤالات اصلی:

- ۱_ پاکسازی قومی در حقوق بین الملل به چه معنایی است؟
- ۲_ پاکسازی قومی به چه شیوه ها و ابزارهایی در مورد کردهای استان کرکوک صورت گرفته است؟

سوالات فرعی:

- ۱- جایگاه پاکسازی قومی در میان جنایت علیه بشریت، ژنوسید و جنایات جنگی چیست؟

- ۲- نگاه اسناد حقوق بین الملل، عرف و رویه قضایی بین المللی در مورد پاکسازی قومی چیست؟
- ۳- شیوه ها، روند اجرا و پیاده سازی پاکسازی قومی کردها در استان کرکوک با تکیه بر اسناد به جا ماند از رژیم صدام چگونه بوده است؟
- ۴- وضعیت آوارگان پاکسازی قومی در استان کرکوک براساس حقوق بین الملل چگونه است؟

فرضیه ها:

- ۱- به نظر می رسد پاکسازی قومی به معنی تغییر ترکیب قومی یک سرزمین باشد.
- ۲- به نظر می رسد با تکیه بر اسناد بجا مانده از رژیم بعث بتوان پاکسازی قومی کردها را در کرکوک ثابت کرد.
- ۳- پاکسازی قومی حسب مورد می تواند با عنوان ژنوسید، جنایت جنگی و جنایت علیه بشریت توصیف شود.
- ۴- به نظر می رسد پاکسازی قومی کردها در استان کرکوک به نیت نابودی آنها و بخشی از ژنوسید این گروه قومی صورت گرفته است.
- ۵- پاکسازی قومی کردها در استان کرکوک تحت عنوان یکی از جنایات بین المللی قرار می گیرد.

پیشینه و ضرورت تحقیق:

هیچگونه تحقیق جامعی به زبان فارسی در مورد پاکسازی قومی صورت نگرفته است و تنها در مباحث مربوط به جنایات بین المللی به شیوه ای گذرا و در چند پاراگراف به این بحث اشاره شده است. دکتر میر محمد صادقی در کتاب دادگاه کیفری بین المللی به پاکسازی قومی کردها در ترکیه و عراق اشاره کرده است. همچنین دکتر ستار عزیزی در مقاله مندرج در شماره ۳۶ مجله حقوقی بین المللی به تبیین کلی آن پرداخته است.

تحقیقات علمی زیادی حول این موضوع به زبان انگلیسی صورت گرفته و در مورد پاکسازی قومی در کردستان عراق و کرکوک نیز تحقیقات جالب توجهی به زبان کردی صورت گرفته است.

اهداف تحقیق:

۱_ تبیین مفهوم پاکسازی قومی با نگاه ویژه به استان کرکوک و ارائه آن به جامعه حقوقی کشور

۲_ غنی ساختن ادبیات فارسی حقوق بین الملل

نوع و روش تحقیق:

تحقیق حاضر تحقیقی نظری است و روش تحقیق، کتابخانه ای است به همین جهت از کتب، مقالات، نشریه ها، پایان نامه ها و بویژه اسناد سرّی و محرمانه درباره موضوع پاکسازی قومی کردها در کرکوک استفاده شده است.

سازماندهی تحقیق:

این پژوهش در دو بخش تهیه و تنظیم شده است. بخش اول که شامل دو فصل است به کلیات موضوع پاکسازی قومی شامل تاریخچه، تعاریف، اشکال و همچنین تبیین این بحث در حقوق بین الملل و بویژه رویه مراجع قضایی بین المللی اختصاص دارد. در بخش دوم و در دو فصل به ترتیب منطقه مورد مطالعه یعنی استان کرکوک، روند و چگونگی پاکسازی قومی در آن مورد بحث قرار می گیرد و سپس سعی می شود جرایم ارتكابی علیه ساکنان استان کرکوک توصیف شود. در این راستا به رأی ارزشمند دادگاه عالی جنایی عراق در قضیه پاکسازی قومی کردها در استان های کرکوک و دیاله و همچنین قضیه انفال اشاره می شود. در پایان بخشی از اسناد سرّی و محرمانه رژیم بعث در مورد پاکسازی قومی کردها در کرکوک ارائه می شود

بخش اول: پاکسازی قومی در حقوق بین الملل